

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmislj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vsa leta 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam po sebi, plača za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez istodobne vplačilne naročnine se ne ozira. — Za oglasila se plačuje od petorostopne peti-vrate po 12 h, če se oglasilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagovito pošilja naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Govor dr. Ferjančiča

v poslanski zbornici dne 29. novembra 1904.

Visoka zbornica! Dogodki v Inomestu so spravili novič na površje vprašanje o narodnih visokih šolah, in pri tem vprašanju imamo Jugoslovani, katerim ni na nobenem vseučilišču omogočeno študiranje v materinem jeziku, tudi nekaj besede.

Posledica dogodkov v Inomestu je, da se italijanska fakulteta v Inomestu več ne otvori, kar je s staljša državne avtoritete obžalovati. In ker je vroča želja Italijanov, da se premesti ta fakulteta v Trst in da se tam izpopolni v popolno vseučilišče, imamo ob Adriji bivajoči Jugoslovani nagib, da se oglašimo glede te zadeve. (Pritrjevanje.)

Če so se Nemci s toliko odločnostjo izrekli zoper italijansko fakulteto v Inomestu, ne izvira to iz kake dejanske krivice, ki se je zgodila Nemcem. Ne kaka krivica — le brezobzirnost in napuh, s katerim ovira in onemogoča nemški narod drugih narodnosti nacionalni razvoj, sta vzrok temu nasprotju zoper italijansko fakulteto v Inomestu. (Pritrjevanje.)

Inomest je stolno mesto dežele tirolske.

Kot stolno mesto ima pravice, ima pa tudi dolžnosti. Inomest je ravno tako stolno mesto italijanskih Tirolcev, kakor nemškega prebivalstva Tirolske.

Če je kak kraj poklican in dolžan, služiti kot kraj izobraževanja vseh narodnosti, ki prebivajo v dotični kronovini, je to gotovo v prvi vrsti deželno stolno mesto. (Pritrjevanje.)

Nazveziti se hoče svetu, da je italijanska fakulteta nevarna nemškemu značaju Inomesta. Kakor Čehi niso v skrbeh za slovanski značaj Prage, dasi je tam nemško vseučilišče in nebroj nemških učnih zavodov, tako malo se more pripoznati skrb Nemcev za Inomest, zlasti ko se chranijo tam nemško vseučilišče, nem-

ške srednje šole in drugi nemški učni zavodi. Ni torej bojazen, za katero se tu gre; gre se za nemški napuh, s katerim se traktira druge narodnosti v državi. (Pritrjevanje.)

Po govoru g. ministrskega predsednika v zadnji seji je zagotovljeno, da se italijanska fakulteta v Inomestu več ne otvori.

Toda to še ni zadostovalo nemškim strankam. Nemške stranke hočejo, naj se nemška nasilstva v Inomestu kronajo s slovesnim in takoj njim zaključenjem fakultete. V Avstriji smo vajeni marsičesa, lahko se reče vsega, ali da bo vlada tako hitro bežala, da bo svojo uredbo pustila na cedilu in dala iz rok zadnji ostanek avtoritete, tega bi vendar ne bili mislili, da je mogoče. A vlada se ni umaknila samo do sem. Govor g. ministrskega predsednika z dne 24. t. m. pomeni umaknitev na celi liniji. (Pritrjevanje.)

Govor v otvoritveni seji — to je prvi — se je odlikoval po tem, da je ministrski predsednik povedal nekaj stvari, ki so resnične in so bile z odobravanjem sprejete tudi na desni strani zbornice.

Gospod ministrski predsednik je zaklical: Ni res, da je sovraštvo in preganjanje drugih narodnosti potrební temeljni pogoj za staljšo Nemcev. To je bil izrek, ki nemškim strankam ni ugajal; to in še marsikaj drugega v govoru je na levi strani vzbudilo nevoljo in nezaupnost.

Da odstrani to nevoljo in to nezaupnost — edino iz tega razloga — je sledil govor z dne 24. Gospod ministrski predsednik ni imel po otvoritvenem govoru ničesar več povedati, in če je bilo še kaj povedati, je to že povedal gospod učni minister. Če je prišlo v zvezi temu do govora z dne 24. novembra, je to samo umaknitev na ljubo nemškim strankam.

Ali se je s tem govorom omogočilo in pospešilo, da bo zbornica

delala, tega nečem preiskavati. Mislil pa, da v tem oziru tudi gospod ministrski predsednik ni v dvomih.

Italijanska fakulteta se torej preloži iz Inomesta, vprašanje je samo, kam. Predložen je zakonski načrt, ki nasvetuje Rovereto, a Nemci nasprotujejo tudi Roveretu. Italijanom ni toliko zameriti, da nasprotujejo Roveretu, ker zahtevajo več, ker hočejo imeti fakulteto v Trstu. A kaj briga italijansko fakulteto v Roveretu Nemce? To je meni in marsikom nerazumljivo. To ni drugega kot nemški napuh.

Čm zahtevajo Italijani naj bo fakulteta in bodoča univerza v Trstu, ponehajo naše simpatije, ki smo jih imeli zanje glede dohodkov v Inomestu, in smo jim odločno nasprotniki.

A ne samo mi. Še dva faktorja prideta v poštev pri fakulteti v Trstu. Ne bom preiskoval, če je pomorsko in trgovinsko mesto pripraven sedež za vseučilišče. Iстина je, da niso vse učilišča ob morju. To omenjam le mimogrede. Razen nas Jugoslovani prideta, kakor sem že rekel, še dva faktorja v poštev. Pred vsemi Nemci sami. Nemci — vsaj en del istih — trde, da leži tudi Trst v sferi njihovih interesov. Ne bom dalje pretresal tega vprašanja, ker se bodo Nemci že sami izrekli, če pride Trst resno v poštev.

Drugi faktor je država. Državi mora biti na tem, da italijanska ali — bolje rečeno — irendentovska drevesa ne zrastejo previsoko.

Gospoda! Vedno čitamo o irendentovskih demonstracijah v Trstu. Dovolite, da izmed mnogih omenim le nekatere.

Ni dolgo tega, kar so se lotili irendentovci v Trstu vojaških godb. Irendentovski odbor, ki se imenuje: »Comitato Triestino d' azione pro Venezia Giulia«, je izdal poziv na bojkotiranje vojaških godb. V tem, v mnogo tisoč eksemplarih razširjanem pozivu so naslednji čedni stavki. (Čita):

»Someščani, Italijani ste, imenujete se Italijane in vendar Vas ni sram ob nedeljah na Velikem trgu poslušati koncert c. in kr. vojaške godbe, ter aplavdirati. Ali so se Vaši bratje v Lombardiji in Beneciji tako obnašali, ko so zdihovali v avstrijskem jarmu? V tem, ko ori po vsi Italiji od Vidma do Katanije en sam krik groze kot protest, da se teptajo naše pravice z nogami, se v Trstu ploska vnuhom H y naua in Radeckega. To sramotno stanje mora nehati na čast našemu mestu in sicer kmalu. Zato svetujemo in ukazujemo vsem dostojnim, rodoljubnim someščanom, da nemudoma zapuste lokale, kjer svira vojaška godba...« Oklic končuje seveda z »Viva l' Italia!«

Splošno znana je tudi zadeva z bombami, ki se spravlja v zvezo z društvom »Società ginnastica« v Trstu; da, celo uradna »Triester Ztg.« sama, list, ki je doslej še vselej pomajševal, bagatelizoval in olepšaval irendentističke demonstracije, se je končno osokolila in v celi vrsti članov odločno nastopila proti temu, da bi se utajevala irendenta v Trstu.

Toda mi ne rabimo lista »Triester Zeitung«, da se o tem dobro prepričamo. Nam done še vedno v ušesih izza zadnjih dni besede »Morte al imperatore Francesco Giuseppe« — »Evviva Luccheni« itd., kar nas vselej in ob vsakem času spominja na irendento v Trstu.

In v takih okoliščinah, v takem mestu in na takó vročih tleh se hoče osnovati italijansko vseučilišče z dijaki, ki so pripravljeni za vsake izgrede, zlasti irendentistične, in z učiteljskim osebjem, ki bo v najugodnejšem slučaju mirno trpelo te izgrede.

Ako neče vlada Trsta z njegovo veliko važnostjo za celokupno cesarstvo izdati sosednji državi, se ne sme v Trstu nikdar roditi laško vseučilišče. To so pomisleki, ki se tičejo države, vlade.

Kot tretji faktor pridemo v poštev o h Adriji stanujoči Jugoslovani. Univerza v Trstu bi nam zarezala globoko rano v meso. Mi bi naj na tleh kršnega Primorja, kjer smo po številu močnejši, sredi našega ozemlja mirno trpeli, da se osnuje italijansko vseučilišče, dočim ni za nas v celi državi nikjer mesta, kjer bi se lahko posvetili vsučiliškim študijam v svojem materinem jeziku?

Mi smo primorani, dvigniti svoj svarilni glas to tembolj, ko opazujemo, da se vedno širi krog onih, ki se polagoma pridobivajo za Trst in glasujejo za Trst. Saj se je celo prigodilo, da je neki list tukaj na Dunaju takorekoč pozval njega ekscelenco gosp. naučnega ministra neposredno po njegovem govoru na odgovornost, da so ni takoj v tem govoru že izrečno izjavil za Trst.

Naše simpatije, ki smo jih gojili, kakor sem že naglašal, napram Italijancem ob priliki grozodejstev v Inomestu, so se spremenile v nasprotstvo. In kako bi tudi bilo mogoče drugače! Zastopstvo mesta Trsta se ne more povzpeti niti do minimalnega akta pravičnosti, da bi osnovalo za slovenske otroke, katerih število presega tisoče, slovensko ljudsko šolo v Trstu. (Čuje!)

Tržačani, Italijani, zahtevajo zase najvišje učilišče, nam pa ne privoščijo niti ene ljudske šole. Že 20 let se borimo za to šolo. Vse instance so že govorile in še nedavno je zanj manifestiralo preko 6000 ljudi. Naši otroci se tirajo iz mesta — in pomislite na vremenske razmere, kakršne so včasih v Trstu — v okolico, ako žele pouka v svojem materinem jeziku.

Pod takšnimi okoliščinami bi naj mi odobraval in trpeli italijansko vseučilišče v Trstu?

Ozrimo se pa še na razmere v Istri.

Na tisoče je otrok, ki rasó brez vsakega šolskega pouka in to so hrvaški otroci, katerim se ne privošči

LISTEK.

Filozof.

Črtica. I. Ivanov.
(Konec.)

„No pot, po kateri skuša človek, v lačnem stanju, se nahajajoč, doseči svoje naravne pustulate, je različna. In dalje, razume, kakor hitro človek le mali del teh naravnih postulatov doseže, to se pravi, kadar človek postane za dovoljen s samim seboj in z drugimi, njemu zapovedujočimi ljudmi, tako na primer: s papežem, škofom, župnikom, kaplanom, z deželnimi in državnimi uradniki, mežnarjem itd., tedaj neha biti oni človek, ki je prej zahteval svojih naravnih postulatov.“

„Basta! No metoda tvoja je bila, je in bo?“

„Reci boljše in vprašaj najprvo, če sem že skušal uresničiti idejo nadčloveka?“

„Naj bo po tvojem. Govori in modruj dalje!“ pridene Kopriva hladnokrvno.

„Da, nocoj je moment za uresničenje ideje.“

„Kako to?“

„Zadnji vinar sem nesel k pekovski. V prodajalni je bila sama, debela, majhna ženska. Preštevala je srebrne kronce. Cvenk, cvenk! Ah kako so se svetlikali goldinarji, kronce! Ideja mi je šinila v glavo: Pobij ta nepotrební individuum na tla! Namah to stori!“

„Tako to napravim!“ sem si sam odgovoril. — Ženska me plaho in svetlo pogleda, gotovo se je menda ustrašila pred mojo postavo. Hitro zaklene denar v predalce in odstopi nekaj korakov nazaj. Uresničenje je splavalo po vodi in moj takratni naravni postulat se ni izvil. Ha ha-ha! Pekovka in denarji!“

„Torej si hotel postati Razkolnikov.“

„Da Rozkolnikov.“

„Hvala večnemu in dobrotljivemu in neskončnemu Bogu, da nisi postal!“

— To je bila navadna formula filozofa Andreja Koprive, kadar se je kaka nesreča odvrnila.

„Tako je in nič drugače! Zdravstvuj! Kmalu vidiš Razkolnikova pred seboj.“

Neka nemirnost se je polotila Dolinarja. Nekaj časa je še hotil po sobi gor in pa dol. Nagon, da bi dosegel svoje naravne pustulate, je postajal čimdalje večji in močnejši. V njem je plapolala, kakor da bi postajal hipnotizo-

van od svoje ideje do naravnih postulatov. Vzel je klobuk, se poslovil še enkrat od svojega tovariša — zadovoljnega filozofa. Dolinar je izginil v temi, Kopriva pa se je zadovoljno in flegmatično gugal na stolu ter smeje govoril sam pri sebi: „Bom videl, če bo res. Jutri bo pa ta današnji anarhist in nihilist, čisto navaden človek, zadovoljen z vsem.“

Dolinar je še nekaj časa blodil okrog po temnih in postranskih ulicah. Grede po precej dolgi ulici se je ustavil pred trinadstropno precej snažno hišo in pogledoval tja v podstrežje na okno, jeli še luč notri brli. Tam je stanovala branjevka s precejšnjim premoženjem.

„Ah če bi se mogel notri priplaziti do nje. Takoj bi bilo po njej. Toda, bogme, kaj pa misliš! Saj si človek kulture in moraš poznati etične in moralne principe. To je vse neumnost! To poželjenje po denarju ni znak človeka kulture. Pojdi naprej, duša!“ V Dolinarju se je zgodila resignacija. Počasi je začel stopati proti domu. Da je Dolinar opustil svojo namero, ga ni v to toliko prisilila zapoved, ampak bolj sramota in strah pred zaporom. Dolinarju je stopil cel dogodek že na-

prej pred oči. Videl je, kako je potolkel na tla ono staro babše, kako so prišli sosede na njen klic, njega prijeli in ga odvedli v zapor.

„Ne bomo igrali Razkolnikova! Sedaj še ne, pozneje čase lahko mogoče.“ — Je Dolinar ponovil stopivši v svoj kabinet. Usedel se je na stol in si podprl glavo za nekaj časa z roko.

V njegovih čevljih je mokrota — Dolinar je imel raztrgane čevlje — prijetno krepčala noge (tako se je namreč izrazil v pismu proti svoji ljubici) in napenjala vse živce. Tisti večer je bil prišel s prav mokrimi nogami domov. Ta mokrota v čevljih je toliko vplivala na njegove živce, da je postalo v resnici Dolinarjevo duševno stanje momentano nenormalno, kakor so se drugi navadno izražali.

Nekaj časa je še sedel Dolinar na stolu, nezadovoljen in še vedno pripravljen izvršiti čin, s katerim bi dosegel svoje naravne pustulate. V takem duševnem stanju je legel tudi v posteljo.

Drugi dan, ker ga je spauje nekoliko pokrepčalo in ko še ni zagledal raztrganih svojih čevljev, je Dolinar nekaj trenutkov bil čisto vesel in zadovoljen človek, ki se je že nekoliko posmechoval vsemu prejšnjemu početju.

No, kmalu se je igra v njegovi duši znova pričela, kakor poprej, in Dolinar je nemirno, a počasi lazil po mestnih ulicah bolj podoben kakemu vagabundu.

Tupatam je pogledal po izložbah in v njen se je takoj vzbudilo hrepenenje po naravnih postulatih.

Vendar svojih sklepov ni mogel izvršiti, ker se je bal sodišča in temnice. Ali vedno se je v njem, od dneva do dneva porajalo isto duševno stanje. Dolinar se je vedno zibal med zadovoljstvom in nezadovoljstvom. Zada je pri njem navadno zmagovalo in valovi življenja so ga odnesli naprej — daleč tja v deželo s pinijami...

Konklave I. 1903.

III.

(Dalje.)

Francojo se izza davnih časov nazivlje »najstarejšo hčer matere cerkve«. Francoja si je to imenovanje pošteno zaslužila. Noben narod na svetu ni za rimsko cerkev toliko delal in trpel, se toliko boril, toliko moral in požigal in ropal, kakor francoski narod. Prekanjeni lateranski

pouka. Zagotavljam torej, da se brez najljutejšega odpora ne more osnovati italijanska fakulteta ali univerza niti v Trstu, niti v kateremkoli drugem kraju našega Primorja.

Nasprotno pa zahtevamo, da se ustanovi jugoslovansko vseučilišče v Ljubljani. Od najjužnejšega konca Dalmacije do Gradca ni nobene univerze, da smo torej navezani na vseučilišče na Dunaju in Gradcu.

Z našo mladino se ravna na teh univerzah kakor z nedobrodošlim gostom, naša mladež se tu zasramuje in pretrpeti mora od nemške prešernosti številna poniževanja, da ne govorim o velikih denarnih žrtvah, ki jih mora žrtvovati v notorično neugodnem gospodarskem položaju se nahajajoče ljudstvo za izobrazbo svojih sinov v tujini. (Pritrjevanje.) Da so vsi pogoji dani za visoko šolo v Ljubljani, ne bodem danes še posebe naglašal.

Mi smo šele pred dvema letoma o tem vprašanju korenito in obširno razpravljali in dovoljujem si, na to še posebe opozoriti.

Toda sedaj, ko je postalo vprašanje glede italijanskega vseučilišča tako pereče, da se mora neoporečno urediti, sedaj, ko se mora končno rešiti vseučiliško vprašanje za 600.000 Italijanov v Avstriji, terjamo in zahtevamo tudi mi, da se da tudi dvema milijonoma Jugoslovanom možnost, da se v materinem jeziku izobražujejo na vseučilišču. (Bravo! Bravo!)

Mi se s hrvatsko odredbo ne moremo zadovoljiti, najmanj v poslaniških obliki, kakor jo je tolmačil gosp. ministrski predsednik v svojem drugem govoru, ki je popolnoma podoben umikanju (Tako je!) in zlasti ker se ta naredba ne nanaša na Slovence.

Mi zahtevamo vseučilišče v Ljubljani in če se dvomi — da naglašam samo eno točko — o zadostnem številu slušateljev in o sposobnosti učiteljev, poudarjam, da morajo vsi ti dvomi izginiti, ako se upoštevajo oni slušatelji, ki so sedaj že vpisani v Gradcu, Dunaju, Pragi in deloma tudi v Inostom.

Že teh je dovolj, da napolnijo v več nego potrebnem številu visoko šolo.

Učiteljev pa se dobi že sedaj, treba je imeti samo resno voljo, in sicer takih, ki so dosela dobro usposobljeni. Ako še pripominjam, da že več let požitnovalno delujeta na gmojni fundaciji bodoče visoke šole v Ljubljani dežela kranjska in mesto Ljubljana, lahko svoja kratka izvajanja končam z nado, da se ne bo vlada, katere načelnik je v otvoritveni seji izjavil, da si je napisala na svoj prapor nepristransko varstvo velikih interesov vseh v državi bivaajočih narodov, ustavila pri Jugoslovanih marveč da mora ta vlada tudi Jugoslovanom omogočiti vsestranski razvoj v njihovem materinem jeziku. (Pritrjevanje in ploskanje)

kanoniki so l. 745. falsificirali listino o Konstantinovem daru. Presleparili so ž njo frankovske kralje, da so ustanovili papeško državo. V križarskih vojnah so bili zopet Francozi prvi, ki so prelivali svojo kri, dasi križarske vojne niso imele družega namena, kakor ta, napolniti rimsko bisago in razširiti papežovo oblast. Papeževi pooblaščenici so l. 1229. šele 14 let starega francoskega kralja Ludovika XI. prisilili, da je izdal strašni zakon, ki je potem našel toliko posnemovalcev, zakon, ki je ukazal drugoverce žive sežgati. Po zaslugi papeževih pooblaščenecv Collemidia in kardinala St. Angelo se je na ta način upeljela na Francoskem inkvizicija sto let prej, kakor na Španskem. In koliko francoske krvi so bistrili rimskih papežev. po krivici prelili! Kri, ki so jo prelili papeževi morilci, bi lahko napolnila celo morje! V velikanskem boju med papeži in med Hohenstaufr, ki so hoteli rimskemu papeštvu vzeti posvetno veljavo, so Francozi rešili papeštvo. Karol Anžovinski je papežu obljubil 8000 unc zlata na leto za deželo, katero si je moral šele z mečem izvojevati. In ko je bil ovet provansalskega plemstva pri Bene-

Vojna na Daljnem Vztoku.

Osvojitev griča „203 metrov“.

Reuterjev urad poroča: Japonci so osvojili grič »203 metrov« in ga drže kljub ljutim ruskim protinapadom.

Iz japonskega glavnega taborišča pa se poroča: Oblegajoča armada je jela obstreljevati grič »203 metrov« v jutro dne 30. novembra. Do 4. ure popoldne so naši voji opetovano naskočili ruske pozicije, toda vasi navali so seponesrečili vzpričo trdovratnega ruskega odpora. Ob petih popoldne je naša armada prodrla proti jugo vzhodni strani griča in je dospela 30 metrov pod gorski vrhunec. Ko smo dobili pomoč, smo ob sedmih zvečer osvojili vrh griča. Proti severovzhodni strani prodirajoči voji so istočasno izvršili napad. Ob 8. uri zvečer je končno pal na vrhu griča se nahajajoči for v naše roke. Rusi so pustili na vzhodni strani kupe mrtvecev.

Drugo poročilo iz Tokija pravi: Po ljutem boju se je Japoncem posrečilo osvojiti grič »203 metrov«. Tudi naskok na for Čifunšan, ki se nahaja med imenovanim gričem in Hajšušanom, je bil uspešen. Zatrjuje se, da so ruske izgube ogromne. Opetovano se je zdelo, kakor da bi se Rusi hoteli umakniti, a to je bilo le navidezno. Dohajali so jim namreč vedno in vedno novi rezervni voji na pomoč, da so mogli odpor nadaljevati celo noč s podeljka na torek. Opetovano je prišlo do boja mož proti možu, vsled česar so tudi izgube na obeh straneh izredno velike.

Položaj v trdnjavi.

Po poročilih iz Rima se je v Tokiju splošno pričakovalo, da pade for Sungšuan in Kikvanšan to sredo, kar se pa ni zgodilo. Japonci so osvojili samo nekaj nevažnih okopov, dasi so žrtvovali 4000 mož.

Ruski ujetniki baje pripovedujejo, da ima general Steselj iz Petrograda ukaz, da mora odkloniti vsak poziv na kapitulacijo. V trdnjavi je baje že vse pripravljeno, da se posadka umakne v Liatiešan in v fore na Tigrskem polotoku. Samo bojovníki se umaknejo v fore, ostalo prebivalstvo se prepušča milosti Japoncev. Požar v Port Arturu traja že dva dni. Obstreljevanje vojnih ladij s težkimi topovi se je izkazalo kot zelo uspešno. Oklopica »Peresvjete« je bila 15krat zadeta, a se vkljub temu še vedno lahko giblje.

General Steselj je uradno poročal ruskemu konzulu v Čifu, da šteje njegova posadka, ako se vstejejo lahko ranjeni, še 32.000 mož.

Vesti o padcu Port Arturja.

Po Londonu se širijo vesti, da je došlo londonski borzi in raznim velikim trdnjam poročilo, da je Port Artur že p.a.l. Bajke in nič drugega!

ventu in Skurgoli izkrcaval, se je izkazalo, da je papež Klemen VII., ki je neapoljsko kraljestvo prodal Karlu Anžovinskemu, imel do tega kraljestva toliko pravic, kakor bosanski Hadži Loja do krone ruskega carja. Francija je kot dekla rimskega papeža že l. 1303. pregnala vse žide in je v službi Rima s strahovito krvooločnostjo uničila red templerjev. Papež Klemen V. je dal te bogate in plemenite viteze uničiti, da bi požrl njih ogromno premoženje in da bi preprečil proces proti papežu Bonifaciju VIII., ki je bil po pravici obdolžen krivoverstva in zasramovanja Jezusa Kristusa.

Francija je pomorila tihe in krotke Valdenze, poklala in oropala je Albingence. Francija je dežela lige, v Franciji se je zgodila Jernejska noč, Francija je rodila edikt iz Nantessa itd. Še sredi 19. stoletja je imel klerikalizem na Francoskem tako kolosalen vpliv, da je mogel v Italiji sovražno, po vsem svetu zaničevano, skozinskoz gnilo in smradljivo papeževno državo ohraniti in braniti celih 22 let. Iz Francije so bile tri petine vseh papeževih vojakov; pri Mantani so pokale francoske puške za papeža in še l. 1872.

Za portarturške junake.

Mestni občinski svet v Petrogradu je sklenil izdati v prid junakiškim braniteljem Port Arturja in njihovim rodbinam 100.000 rubljev in vlado naprositi za dovoljenje, da se sme po vsi Rusiji nabirati v isto svrhu.

Z mandžurskega bojišča.

General Kuropatkin poroča z dne 30. novembra: Naši voji, ki so zasledovali na umikanju iz Činkečana se nahajajočega sovražnika, so prisilili Japonce, da so se umaknili z gorskega prelaza 10 km. južno od Činkečana.

Dodatno k temu poročilu pa javlja general Saharov: Japonski voji, ki so bili premagani 10 km južno od Činkečana ležečega prelaza, so se umaknili dva kilometra proti jugu, kjer so imeli utrjene pozicije. Danes l. t. m. so naši voji napadli Japonce, ki so se po kratkem, a trdovratnem odporu begu enako umaknili proti jugu.

Poročevalec »Standarda« javlja v nasprotju v drugimi vestmi, da ne misli sedaj nobena armada v Mandžuriji na resne operacije in da so se tako Rusi kakor Japonci že pripravili, da prezimijo ob reki Šaho. V doglednem času torej ni pričakovati odločilnih dogodkov v Mandžuriji.

Japonci se umikajo.

Posebni poročevalec ruske tel. agenture brzojavlja iz Mukdena z dne 30. m. m.: Vkljub izbornu zgrajenim okopom se Japonci, kakor se kaže, umikajo v smeri proti jugovzhodu.

Odlikovani italijanski mornarji.

Po naročilu carja Nikolaja je izročil ruski poslanik v Rimu, Urusov, italijanski vladi 38 zlatih in srebrnih kolajn, da se izroče onim mornarjem na križarki »Elba«, ki so pomagali reševati moštvo s potopljenih križark »Varjag« in »Korejec« v Čemulpu.

Mirovna konferenca v Hagu.

Ruska vlada je izjavila, da pozdravlja z veseljem Rooseveltov načrt, da se skliče druga mirovna konferenca v Hag, vendar pa se ji zdi umestno, da bi se počakalo s konferenco, da se konča vojna na Daljnem Vztoku.

V preiskovalno komisijo

v hullaški zadevi so Združene države imenovale podadmirala Herie Davesa.

Cesar Franc Josip pa namerava za slučaj, da bo potreba, imenovati za 5 člana komisije upokojenega avstrijskega admirala Spaua.

O parlamentarnem položaju.

Dunaj, 1. decembra. Odsek za podpore po ujmah je sklican jutri zopet k seji, da razpravlja v prvi

je francoska republika posvetila na Montmartu posebno »cerkev spokorjenja« — »presladkemu srcu Jezusovemu«.

In v tej nekdanj blaznokatoliški državi vlada danes bivši katoliški duhovnik monsieur Combes in ta zapira samostane, razganja cerkvene šole, odstranja križe iz sodnih dvoran in se pripravlja, da osvojudi državo popolnoma od Rima, da ustavi duhovnikom plače, zapre cerkve.

Rim se brani, kar more, a zaman. In v tej stiski je kardinal Dominik Svampa šest dni potem, ko je papež povodom Loubetovega obiska v Rimu razposlal okrožnico, v kateri je naglašal svojo zahtevo, da se mu vrne nekdanja država, padel po naročilu rimskega papeža na kolena pred italijanskim kraljem in je vnuku »roparskega framazona« poljubil roko.

Bononia docet V Boloniji je bila sklenjena zadnja zveza med papeštvom in nemškimi cesarjem l. 1530. Karol V. je bil zadnji cesar, ki je krono Karola Velikega sprejel iz papeževih rok in v Boloniji se je sedaj pokazalo, da ima papeštvo odprto samo še eno pot: odpovedati se mora za vedno svojim težnjam in se porazumeti z Italijo. (Dalje prib.)

vrsti o nujnem predlogu posl. Kaiserja. Ta predlog je namreč naperjen proti Fiedlerjevemu predlogu; posl. Fiedler je namreč predlagal, naj se zviša fond za državne podpore na 20 milijonov kron. Ta vsota pa se naj ne razdeli posameznim potrebnim kmetovalcem, temuč kmetijskim zadrugam, za melioracije itd. V jutrišni seji vložijo poslanci Fiedler, Prášek in dr. Susteršič (za klerikalno »Gospodarsko zvezo«!) nujni predlog v zmišlu Fiedlerjevega predloga, in agrarni poslanci, ki niso podpisali Kaiserjevega predloga, se pozivajo, da podpisajo ta nujni predlog, ki se najbrže brez prvega branja izroči proračunskemu odseku. — Poljaki in veleposestniki so odločno za Kaiserjev predlog, naj se razen podpor dožene obenem tudi proračun.

Dunaj, 1. decembra. Mladočeški poslanci so sklenili, da ne bodo delali razpravi o predlogi za podpore nikakih ovir, pač pa vztrajajo glede drugih predmetov pri obstrukciji.

Dunaj, 1. decembra. Debata o vladni izjavi bo trajala v poslanski zbornici najbrže do prihodnje srede. Na vrsto mora priti še 17 govornikov. Razen Čehov so se vse stranke izjavile, da je potrebno dognati proračunski provizorij. Italijansko vseučiliščno vprašanje ne pride pred Božičem na vrsto, ker se v drugi polovici decembra državni zbor odgodi.

Položaj na Ogrskem.

Budimpešta, 1. decembra. Veliko zanimanje je zbudilo odprto pismo bivšega naučnega ministra Wlassicsa proti ministrskemu predsedniku. Wlassics pravi, da je sklep poslanske zbornice, s katerim je sprejel Danielov predlog, brez vsa kršne zakonite podlage. Mnogo upanja polaga na narod. Ako bi narod odobrili Tiszovo postopanje, bi s tem pokazal, da mu je izmrla moralna podlaga. Revizija poslovnika je sicer potrebna, toda obsegati ne sme drakoničnih določil ter se mora izvesti v sporazumljenju z vsemi strankami.

Budimpešta, 1. decembra. V odgovor na klavetni šod ministrskega predsednika priredi prihodnjo nedeljo združena opozicija v Rabi impozantno demonstracijo, katere se udeležijo poleg Kossutha in grofa Apponyija še skoraj vsi ostali opozicijski poslanci.

Trgovinske pogodbe.

Berolin, 1. decembra. Gospodarsko in industrijsko časopisje obžaluje, da so se pogajanja za trgovinsko pogodbo z Avstro Ogrsko prekinila. V političnih krogih se govori, da bo nemška vlada pod pritiskom državnozbornske večine Avstro-Ogrski odpovedala trgovinsko pogodbo.

Dunaj, 1. decembra. Vlada namerava obenem z razveljavitvijo trgovinske pogodbe z Nemčijo, odpovedati tudi trgovinske pogodbe Rusiji, Belgiji, Švici, Srbiji in Rumuniji, tako da bodo vse te pogodbe potekle s koncem leta 1905.

Ministrska kriza v Srbiji.

Belgrad, 1. decembra. Politični položaj se ni spremenil. O demisijah treh ministrov se odloči šele v nedeljo, ko se bo med obema radikalnima strankama sklenilo definitivno glede bodoče taktike. — Škoro gotovo se ministrstvo ne preosnuje. Imed neodvisne skupine radikalne stranke baje nihče ne vstopi v novo ministrstvo.

Bolgarska se oborožuje.

Sofija, 1. decembra. Pri zaprtih vratih je imelo sobranje včeraj sejo v kateri se je razpravljalo o naknadnih kreditih za vojne namene. Ob 6. zvečer se je glasovalo ter se je dovolilo 42.700.000 frankov, ki se porabijo z onimi 25 milijoni, ki so se že spomlad dovolili, za torpedovke v Črnem morju in za oboroževanje sploh.

Kdo je na Ruskem za absolutizem.

Petrograd, 1. decembra. Včeraj je bil pri generalnemu prokuratorju sv. sinoda, Pobjedonoscevu, stanek 45 visokih cerkvenih dostojan-

stvenikov, ki so sklenili poslati carju poročilo s pozivom, naj odreče vsakršni konstituciji svoje pritrdjenje.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 2. decembra.

— **Enketa o »slovenski ljudski stranki«.** Tudi »Mir« je izpregovoril o tej enketi. »Mir« želi, da bi se razpor poravnal, priznava pa, da so se doslej izjavili vsi pravni poskusi in si tudi povodum sedanje enquete ničesar ne obeta. »Mir« pravi: »Ne ustanavljati nove stranke, temveč delati na to, da se na podlagi obstoječih strank doseže sporazumljenje. Zato pa bi bilo treba posredovalcev od zunaj, ki bi ne bili soudeleženi pri dosedanjem boju in ki bi predložili strankama načrt za skupno delo, kateri bi pa puščal strankama v gotovih zadevah proste roke. Na zunaj naj bi bil nastop skupen, v domačih, notranjih razmerah bodi vsaka stranka sama svoja, a brez odurnosti dosedanjega boja. Toda kdo naj oživotvori ta načrt? Morda skupna akcija izvenkranjskih in goriških Slovencev? Ali pa bode obe stranki sprejeli potem ta program? Morda, ali pa tudi ne. Kdaj? Prej ne, dokler se vsaj nekoliko ne poleže obojestranska bojna strast. Kdaj bo to? Prav kmalu ne, ali pa morda nikdar. Morda tedaj, ko bi ena stranka popolnoma podlegla drugi ter bi bila zmagovalka toliko »lojalna«, da bi priznala premaganiki iste pravice, kakor sama sebi? Do tega ne bo prišlo nikdar, ker splošnega popolnega poraza ne bo doživela nikdar niti ta, niti ona stranka, in če bi tudi, take »lojalnosti« še ni videl Ben Akiba. Kdo naj gre prvi po kostanj v ogenj? Kdor hoče, ali pripravi naj se, da se bo najbrž pošteno opedel ali tu ali tam, ali pa vsenaokrog. — Zaključek: Vaak, tudi najboljši načrt je skoraj neizvedljiv. Sedanje »pravne akcije« in po njih in brez njih nove stranke so ali za par desetletij prepozne ali pa prezgodnje.

— **Celjski okrajni zastop še ni razpuščen.** Kakor vse kaže so celjski Nemci provzročili le slep manever, da so razglasili svoje pobozne želje za vladni korak. Graška »Tagespost«, ki je prinesla sinoči tudi vest o razpustu celjskega okrajnega zastopa z obsežnim komentarjem, poroča v današnjem listu, da ta vest danes še ne odgovarja dejstvu. Toda kakršen je sedaj položaj, more biti le vprašanje najbližje bodočnosti, da se vlada odloči za tak korak. — In vlada bo najbrže razumela nemške želje.

— **Ilustracija naših šolskih razmer.** »Učiteljski Tovariš« poroča, da je v postojnskem okraju v vasi V. nastanjena šola v koči, ki je napol v zemlji in je nekdanj služilja rudarjem za skladišče. Že petnajst let se dela, da se dobi za šolo primerno poslopje. Zdaj je bila komisija, in ta se je izrekla, da se najame za šolo soba, ki je prvem nadstropju nekega svinjaka. V svinjaku so seveda svinje, na drugi strani javno stranišče, vhod je kar s ceste, soba je pa tako majhna, da sedanje klopi ne gredo vanjo.

— **Koncert »Glasbene Matice«.** (Nastop violinista gospoda Frana Ondrička.) Za jutrišnji koncert naj navedemo končno še te kritike: »Times« piše: Ondriček je genijalen umetnik prve vrste — on je brez dvoma eden prvih violinistov sedanjega časa, kajti njegov lep, plemenit zvok, njegova kolosalna tehnika in njegovo predavanje vse to ga povzdiguje do popolnega mojstra. On igra tako krasno, s takim občutkom in s tako čisto intonacijo, da se ne da opisati. Ni toraj čuda, da ga je koncertno občinstvo viharno pozdravljalo pri vsakem njegovem nastopu ... — »Odesser-Zeitung« piše: ... »Ako naletimo v sedanjem času na prave umetnike, so ti one prikazni, za katere naša mati narava skrbi, da se prava umetnost ne poizgubi in ne izgine. Eden takih umetnikov je Fran Ondriček. Tako dovršenega igranja še nismo slišali. Ti sladki glasovi, to plemenito fraziranje, spojeno z neverjetnim ognjem in žarovito strastjo! Vse to se mora slišati. Z radostno ne-

strpnostjo pričakujemo prihodnjega koncerta... St. Petersburger Herolda piše: ... »Fran Ondříšek je z vso pravico eden prvih in najboljših slavljanih umetnikov na violino. Muzikalna inteligenca velikega umetnika in njegov duhoviti razum se je pokazal pri vsaki točki koncerta. Koncertna dvorana je bila nabito polna. Viharnega priznavanja ni bilo ne konca ne kraja; noben dodatek ni mogel pomiriti udobrovoljenega občinstva. Slavní češki virtuoz ponovi koncert, kar z veseljem javljamo vsem pravim prijateljem glasbe... Kritiki v Chicagu piše: ... »Fran Ondříšek je bil junak večera. Njegova mojstrska tehnika, njegov jedernat zvok in njegovo predavanje, polno poezije, vplivalo je pri vsaki točki s tako močjo na občinstvo, da se mu je viharano ploskalo. Njegov piano je kar čudovit, v forte vzbujalo veliko moči in sijajnosti. On je eden prvih virtuozov na violino. Njega ne slišati, je velika izguba za vsakega prijatelja glasbe... Na razpolago imamo tudi kritike iz Rima, Milana, Carigrada, New-Yorka, San Franciska itd., ki so enako vse polne hvale o Ondříšku, a mislimo, da navedeni odlomki iz kritik najznamenitejših listov zadostujejo, da slavno občinstvo razvidi, kako cenijo drugod velikega Ondříška. — Vstopnice po 4, 3 in 2 K, stojišča po 1 K 20 h, da dijake po 40 h, se dobivajo v trgovini gosp. J. Lozarja na Mestnem trgu in na večer koncerta pri blagajni. Začetek je točno ob pol osmih zvečer.

— **Razstava vajenških del.** Jutri je zadnji dan za sprejemanje del za razstavo. Opozarjamo vse zainteresente, naj pošljejo dela pravočasno.

— **„Sokol“ v Šiški** naznanja, da se vršijo vsako soboto od 8. do 9. ure v telovadnici redovne in proste vaje za vse člane, ki nastopajo v sokolski obleki.

— **Ustanovni shod „Kamniškega Sokola“** se vrši v soboto, dne 3. grudnia t. l., ob 8 uri zvečer v dvorani »Narodne čitalnice« v Kamniku. — Dnevni red obsega tudi predavanje predstare »Ljubljanskega Sokola«, g. dr. Vladimirja Ravnharja, o sokolstvu in sokolski ideji. O tem se nam piše iz Kamnika: Ako Vam je Kamničanom ustanovitve, obstanka in razvoja preprostejšega sokolskega društva kaj pri srcu, odlikujte se ta večer s svojo prisotnostjo; pokažite v soboto svojo narodno prepričanje, zavednost in zrelost za vzvišene sokolske ideje ter pohitite v mnogobrojem številu kot bratje med nas z navdušenjem v srohi. Vsakdo nam je prijateljsko dobro došel. Pomagajte nam postaviti »Sokola« kot novorojeno dete na trden temelj in pristopite ter vztrajajte pri društvu kot sodelujoči ali vsaj podporni člani. Ako združimo svoje sile v svetem ognju navdušenja za veliko kulturno misijo, za katero je poklican »Sokol«, bomo kmalu lahko s ponosom zrlji v srenejšo bodočnost mile naše domovine. »Sokola« torej naj postane v našem lepem mestecu narodna trdnjava prve vrste. Vzemimo in bratski podpirajmo drug drugega. Etnakost in sloga bodi vsem vodilno geslo. Za mili dom, naš rod in prosveto delujmo in žrtvujmo po možnosti svoje moči in naše nade bodo oživitvorjene. — Na zdar!

— **Glasbeni in gledališki večer** prireda dijaki mestne realne šolske v veliki dvorani »Narodne čitalnice« na korist podpornemu društvu za idrijske realce dne 8. decembra.

— **Nezgod.** Povodom pogreba kneza Windischgratza se je pri vožnji ubil Ivan Vičič, sin obče znane postojnske rodbine. Kako se je nesreča zgodila, nam še ni znano.

— **Umrl je** v Selah pri Slov. gradu ondotni začasni šolski vodja g. Karel Job.

— **Ptujski okrajni zastop** je imel 29. m. m. svojo prvo plenarno sejo, odkar gospodari v njem nemška večina. Skrb za slovenskega kmeta, s katero se ptujski nemčurji neprestano hvalijo, so dokazali s tem, da so takoj zvišali doklade za 10%; potem se bodo seveda lahko ponarili, da storijo za ceste več kot je storil slovenski zastop. Hina! V okrajni šolski svet je poslal okrajni zastop kot najboljšega strokovnjaka — žganjarja Strachilla.

— **Akad. tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu** priredi svoj 3. redni občni zbor dne 3. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih.

— **Gospica Marijanica Zmerzlikarjeva**, hčerka vlega Slovence, g. Frana Zmerzlikarja, inženerja in tovarnarja v N. Wagramu pri Dunaju, napravila je te dni na dunajskem konservatoriju državni izpit z jako dobrim uspehom. Gospica Zmerzlikarjeva je sodelovala pri raznih koncertih in zabavah dunajskih društev, povsod je dosegla

sijajen uspeh s krasnim svojim glasom; zadnjič smo jo občudovali v »Zvezdi«, kjer je že večkrat pela; za krasno petje priredili so ji sijajne ovacije. Gospi in rodoljubnim staršem naša najkrenejša čestitka!

— **Društvo „Zvezda“ na Dunaju** ima v nedeljo, 4. decembra, že tretjo zabavo v tej sezoni. Društvo se je preselilo k »Senatorju« (zum »Senator«), Dunaj, L. Reichsraustraße 19. Pri tej zabavi bode pela Olga komtesa Rota, dična Slovenka na Dunaju. Večer obeta biti zelo zanimiv.

— **Izpred tukajšnjega porotnega sodišča.** (Uboj.) Včeraj popoldne vršila se je obravnava proti samakemu Francu Pencelju, po domače Kovačevemu, rojenemu l. 1883 na Polhovem, fara Dob, radi hudo delstva uboja, ker je dne 13. nov. 1904 v Lazah zabodel Jakoba Podbevška z nožem v prsa tako močno, da je še isti dan umrl. Obtožene izjavi, da ni kriv, češ, če bi Podbevšek ne bil sunil nega, bi tudi on ne bil Podbevška. Nož je takoj proč vrge. Obtožene pripoveduje: Prišel sem na Martinovo nedeljo v gostilno pri Matjanu v Lazah, kjer sem se usedel k drugim. Tam smo bili zelo veseli ter smo šli okoli 9 ure domov. Jaz sem šel z Agato Zore čez Matjanov vrt. Ko sva z Agato Zore stala na vrtu pride naenkrat Podbevšek ter mi da zaušnico. Na to sem ga jaz sunil on pa me zagradi in vrže na tla. Ko sem se jaz vzdignil sunil sem ga z nožem. Predsednik: Zakaj ste pa nož proč vrgli? Obtožene: Jaz ne vem. Preds.: Ali sta si bila kdaj v jezi? Obtožene: Ne. Preds.: Zakaj vam je dal zaušnico? Obtožene: Ne vem. Preds.: Ali radi dekleta? Obtožene: Ne vem! Mogoče. Drž. pravdnik: Ali je Agata Zore klicala na pomoč? Obtožene: Ja. Preds.: Gotovo zaradi tega, ker Vam je prestrigel pot. Ali ne? Obtožene: Ne vem. Preds.: Ali ste bili pijani? Obtožene: Da. Preds.: Koliko ste pili v gostilni? Obtožene: Ne vem. Preds.: Ali niste že preje popoldne reči: »Še nocoj bom enega ubil, tebe ali pa kakega drugega? Obtožene: Tega nisem jaz nikoli rekel. Preds.: Mora že biti tako, saj pride tako pravijo. Obtožene: Ne vem. Preds.: Kaj Vam je prišlo v glavo, da ste ga z nožem sunili? Obtožene: Ker sem se braniti moral. Preds.: Zakaj je pa Agata Zore Podbevška klicala? Obtožene: Zato, ker ga je videla. Preds.: No, Zore pa pravi, da je bil Podbevšek njena rešitev. Drž. pravdnik: Ali niste Vi orožniku rekli, da ste ga iz jeze sunili? Obtožene: Ne vem, kaj sem takrat rekel. Zastopnik: Ali je bila takrat že taka tema, da ni bilo mogoče videti, ako ima Podbevšek kaj v rokah. Obtožene: Da, tema je bila, videl pa nisem nič, ako je imel kaj v roki. Preds.: Kdaj ste ga pa sunili? Obtožene: Ko je mene hotel v drugič vreči na tla. Preds.: Čudno je pa, da je Zore videla Podbevška, ko je vendar bila tema, kako daleč pa je bil on od Vas? Obtožene: Pet korakov. Priča Agata Zore pravi, da je ob kakih devetih uri šel Pencelj domov. Ravno ob tem času je pa tudi ona šla ven. Obtožene: Jaz je hotel zapeljati, ter jo je tudi k temu prigovarjal. Priča se ni hotela vdati, zaradi česar je obtožene hodil za njo in jo držal za roko. Ko je priča zapazila v bližini Podbevška, ga je poklicala »no, le gor« in to le s tem namenom, da bi se znebila Pencelja. Ko je videla, da prihaja Podbevšek, je hitro odšla. Ko je naenkrat slišala, da je nekdo padel, se je obrnila in videla, da nekdo leži na tleh. Ko je ta vstal, je tudi natančno videla, da se je Podbevšek umikal, kajti poznala ga je dobro radi njegove velikosti. Nato je kmalu slišala »Francelj, za pomni si, kar si ti meni naredil.« Kaj pa da se je zgodilo, priča ne ve, ker je šla domov. Tudi priča Ana Dežman izjavi z vso odločnostjo, da dobro ve, da se je Podbevšek branil in umikal. Da se je pa ta res umikal, dokazuje ji to, ker je bil omenjeni velike postave. Priča Marjeta Podbevšek izjavi jokane le, da je njen mož med tem, ko je umiral, trikrat zavpil: »Kje je pa Kovačev.« Tavzlokar Martin zatrjuje, da je istino na Martinovo nedeljo Pencelj proti njemu rekel: »Še nocoj bom enega ubil, sebe ali pa kakega drugega.« Na vprašanje, je li obtožene bil pijan, izjavi, da takrat malo, ampak jezen zelo. Ker je zapustil mož 6 nedorastlih otrok, zahteva njegova žena 200 K odškodnine. Zvedenca gospoda dr. Schuster in Sterger zatrjuje, je bila rana smrtonosna in da je Podbevšek le zaradi izkrvavljenja umrl. Pencelj je bil radi hudo delstva uboja obsojen na 4 leta težke ječe, poostrene vsak mesec enkrat s postom in trdim ležanjem in na dan 13. novembra v vsakega leta v temnico, v povrnitev sodnijskih stroškov in v plačilo 200 K vdovi Podbevškovi.

— **Težka telesna poškodba.** Danes ponoči sta v neki gostilni na Dolenjski cesti pila Aurov blavec Ivan Škafar in mitniški paznik Fran Miklavčič. Med potjo sta se v pijanosti sprla in je vsled tega Miklavčič udaril Škafarja z ušesom velike sekire po desni strani glave. Nato sta šla, kakor da bi se ne bilo ničesar zgodilo, vsak na svoj dom spat. Danes jutraj je pa Škafar začutil bolečine in ga je poklicani zdravnik g. dr. Illner za silo prišel obvezat potem so ga pa z reš. vozom prepeljali v deželno bolnišnico, Miklavčiča je pa policija aretovala. Škafar je tako močno poškodovan, da bode težko okreval. Miklavčič zatrjuje, da je bil tako močno pijan, da prav nič ne ve, kaj se je godilo med njima.

— **Tatvine.** Včeraj je pogrešil preiskovalec vozov Jožef Tavčer z Dunaja na tukajšnjem kolodvoru denarnico s 120 K denarja. Denarnico je imel v žepu, katera mu je ali sama padla iz žepa, ali pa mu jo je kdo ukradel. — Matevž Kemppe, posestnik iz Srednje Vasi št. 1, je dne 21. pr. meseca poslal iz Hamburga v Ljubljano kovčeg obleke in par čevljev, v katere je djal 1000 K denarja. Tukajšnji carinski urad je oddal ravno na to ime neki se v Ljubljani nahajajoči »stranki. Ko je prišel pravi lastnik po kovčeg je opazil, da mu iz škornjev manjka vseh 1000 K. — G. Jožefni Valentinič, hišni posestnik na Stolbi št. 8, je neznan tat vlomil v drvarnico in ukradel eno žago in vile vredno 6 K.

— **Konj se je splašil** včeraj popoldne v Šiški hišnemu posestniku in hotelarju g. Ivanu Grajzarju z Dunajske ceste št. 32. Konj se je bil ustrašil nekega motorja in je, ko je zdiral, došel neki drugi voz skočil čez njega in tako obstal. Voz je bil na eni strani, konj pa na drugi. Nesreča se ni druga pripetila, kakor da je konj potrgal konjsko opravo in se tudi sam poškodoval.

— **Ogenj.** Danes ob 1 uri ponoči so začele goreti v pralnici otroške bolnice na Elizabetni cesti neke deske. Oddelek gasilnega in reševalnega društva se je takoj pripeljal na lice mesta in ogenj pogasil. Vzrok ognju je bil, ker so dekle vrgle tieč pepel za pralnico, vsled česar se je vnelo perilo. Škode je samo 10 K.

— **Zaljubljen oče.** Pred 6 meseci je poročil delavec Franc Benedičič v Šiški neko že bolj priljubeno dekle, ki ima že 18 let staro hčerko. Mož se je bil žene hitro navlešč, kajti pred par dnevi ji je vzel hramilnično knjižnico, na kateri je bilo 10 K vloge in uro. Ko je denar dvignil, je popustil svojo ženo in šel v svet z njeno hčerko. Ženica pravi, da bo možu na ta način skalila veselje, da ga bo naznanila sodišču zaradi tatvine, svojo hčerko-konku rentinjo bode pa pognala, ako pride še domov, po svetu si služiti kruh.

— **Tuji v Ljubljani.** Meseca novembra t. l. je došlo v Ljubljano 2990 tujcev, za 561 manj kot prejšnji mesec in za 642 več kot v istem mesecu lanskega leta. Od teh se jih je nastanilo v hotelu: »Pri Slonu« 682, »pri Mihiču« 443, »pri Lloyd« 325, »pri Južnem kolodvoru« 145, »pri Avstrijskem carju« 190, »pri Struklju« 120, »pri Iliriji« 175, »pri Grajzarju« 145, »pri Bavarskem dvoru« 175 v ostalih gostilnah in prenočiščih pa 590.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpeljala »južnega kolodvora« v Ameriko 25 Slovencev in 10 Hrvatov, nazaj pa je prišlo 20 Slovencev, 30 Hrvatov in 10 Rumuncev. — Iz Westfalekega je prišlo 30, iz Hrušice 25 Hrvatov in 30 Ogrov. — V Hrušico je šlo 25 Hrvatov, v Heb 20 Slovencev, na Dunaj 15 Koč-varjev.

— **Izgnjene reči.** Marijana Svobškova, -lužkinja, je izgubila bankovec za 10 K. — Alojzija Vacakova, služkinja, je izgubila denarnico, v kateri je bilo 8 K 20 vin. denarja. — Dječak Stanko Štrifot je izgubil častniško verižico, vredno 20 K.

— **Ljubljanske društvene godbe** koncert se vrši jutri zvečer v »Narodni kavarni«, Gosposke ulice. Začetek ob 9. uri. Vstopina prosta.

— **Hrvatske novice.** — V saboru se je včeraj nadaljevala debata o finančni nagodbi z Ogrsko. Za nagodbo je govoril posl. Avakumović, proti pa posl. Pisarič, ki je tudi izjavil, da ban grof Pejačević ni prav nič boljši kot je bil grof Khuen, in ker nima zaupanje vanj, odklanja nagodbo. — Nov slovenski list. Društvo hrvatskih pisateljev je sklenilo, da začne z novim letom izdajati hrvško knjižno revijo, ki jo bo urejeval Nikolić z glavnimi suradniki: dr. Dežman, dr. Livadić, Lisičar in dr. Šurmin. — Volitev pod bajoneti. Na prošnjo varaždinske županjske oblasti je odšla iz Zagreba pomnožena stotinja 16. polka »vzdržavati red« povodom dopolnilne volitve v Biskupcu. — Za ogrske izselnike v Ameriko je kupila na Reki ogrska vlada vilo na Toretu za 170.000 K, da napravi v njej hotel za čakajoče izselnike ter jih na ta način

obvaruje izkoriščanja po gostilničarjih. — Klerikalni list za ljudstvo začne izhajati z novim letom v Zagrebu. Ime mu bo — »Istina« (?).

* **Najnovejše novice.** — Proti nižjeavstrijskemu šolskemu zakonu se vrši prihodnjo nedeljo na Dunaju velik shod liberalnega meščanstva.

— Štrajk nosačev premoga pri severni železnici na Dunaju je končan. Delavci so večinoma Slovaki.

— Sneg v Madridu. Predvčeršnjim je zapadel v Madridu in okolici nad meter visok sneg, česar se ljudje še ne spominjajo.

— Druga mirovna konferenca Rusija je predlagala predsedniku Rooseveltu, naj se počaka z drugo mirovno konferenco do konca rusko-japonske vojne.

— Roparski napad. Na Dunaju je brezposelni delavec Tausinger na ulici iztrgal računskemu oficijaru pri finančnem ravateljstvu E. Felixu ročno torbico, ker je mislil, da ima uradnik v njej svojo mesečno plačo, ter zbežal. Kmalu pa so ga vlovili.

— Samomor s topom. Na Dunaju se je ustrelil v kleti 16 letni godec Avg. Gottwald s topom, ki si ga je sam napravil.

— Druga Humbert. Neki Mis Twick, ki je stanovala po hotelih v New Yorku, se je posrečilo raznim bankam in privatnikom izbiti več milijonov dolarjev. Mnogo ljudi je ruiniranih, neka banka je morala ustaviti plačevanje.

* **Veverice in medvedi.** V newyorškem zverinjaku je pet še precej mladih medvedov v veliki kletki. Kosmatinci razun svojih staršev še najbrže nikoli niso videli druge živali. Hladno jesensko vreme je napotilo številne veverice v parku, da so si začele iskati živeža za zimo. Zavistno sta zrlji dve proti kletki, v katero so obiskovalci nametali toliko okusnih orehov. Hipoma sta poskakali z drevesa ter stekli proti kletki. V mogočnih skokih, z visoko razprostrtma repoma in bojaželjno bli skajajočih malih oči sta pogumno splezali naravnost v kletko, kjer sta se usedli kar pred glave presenečenih medvedov. Medvedje so sicer povzdignili prednje noge v bojno pozituro, toda takoj so potihoma prestrašeno zavili ter — zbežali v kot. Veverici pe sta oreh za orehom znosili iz kletke na varno. Kadarkoli se juma je približal kateri medved, pogledali sta ga mali tatoci vselej tako odločno, da se ni upal spustiti ž njima v boj.

* **Važna iznajdba.** Ruski elektrotehničar Njemcov v Kišenevu je iznael način, kako je mogoče istočasno z dveh krajev brzojaviti po isti brzojavni žici s pomočjo Hughesove priprave. Po novem načinu je mogoče po enem brzovodu oddati v eni uri okoli 200 depeš ne da bi se brzojavljenje ranih krajev na isti progi motilo. D-lali so se že poskusi med Oleso in Kišenevom, in sicer z najboljšim uspehom.

* **Kralj pri kepanju.** Portugalski kralj Carlos je že drugi teden s kraljico Amalijo na Angleškem, in sicer kot gost vojvode Devonshire v krasnem gradu Chatsworth. Kralj se hoče za nekaj časa popolnoma otresti dvornih običajev ter se zabava neprisižno. Dobrovoljni kralj je pravcati orjak ter ima največje veselje, da kaže pri pojedinah koliko more brez škode prenesti, nadalje pa je tudi strasten in dober lovec. Do sto zajcev — seveda pred puško pripodenih — postrelja v enem dnevu. Ker je nedavno ponoči zapadel visok sneg ter se je moral opustiti napovedani lov, izmislil si je kralj novo zabavo. S snežnimi kepami je naskočil pred gradom dostojanstveno stopajočega poslanika na angleškem dvoru, markiza de Soverala. Ta je polajaj razumel, prihitelo je iz grada še ostalo kraljevo spremstvo in razvilo se je kepanje, kakor na vasi med — šolsko mladino.

Književnost.

— **„Slovenski Sokol“** ima v svoji 11. številki nasledno vsebino: 1. Redovne vaje, 2. Izkaz tekmovalcev posameznikov na II zletu, 3. Vestnik slovenskega Sokolstva, 4. Raznoterosti. Ta številka je okrašena s portreti vodnikov češke sokolske odprave k II vsesokolskemu zletu v Ljubljani. Ti vodniki so: Dr. Jos. E. Scheiner, dr. K. Pippich, Jos. Klenka, B. H. Havel, A. V. Prager, Rudolf Bisek in dr. Jindř Vaniček.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 2. decembra. Galerija poslanske zbornice je danes na tlačeno polna, dvorana pa je

prazna. Fiedler in tovariši so predlagali, naj se dovoli za melioracije 4 1/2 milijona kron. Zbornica nadaljuje sedaj razpravo o vladni izjavi. Pangermana Malika ni nihče poslušal; za njim pride na vrsto Šuklje. Prihodnja seja bo v torek.

Dunaj 2. decembra. V odseku za podporo po ujmah oškodovanemu prebivalstvu je ministrski predsednik Körber izjavil, da se izplača za to podporo namenjena svota 15 1/2 milijona samo če se dovoli obenem izdaja novih rentnih zadolžnic.

Dunaj 2. decembra. Danes popoldne je po dolgi boleznii umrl ruski veleposlanik na Dunaju, rof Kapnist. Imel je raka v želodcu.

Rusko-japonska vojna.

Petrograd 2. decembra. Iz Mukdena se poroča, da so kozaki zasedli Kundum.

London 2. decembra. Pri zavzetju »203 meterskega griča« so Japonci imeli ogromne izgube. Padle so cele kompanije. Japonci so se v brzotoku zagnali na grič in vzeli Rusom 10 velikih topov in mnogo municije. Rusi še topiko niso utegnili, da bi bili te topove naredili neuporabne. Sicer so Rusi pod osebnim vodstvom generala Stessla opetovano poskusili Japonce pregnati, a ni se jim posrečilo. Japonci so zavzeto pozicijo takoj močno utrdili in streljajo od tod lahko v mesto in v pristan.

London 2. decembra. Japonska gospodska zbornica je izrekla japonski armadi zahvalo za nje junaško bojevanje.

London 2. decembra. Uradno se potrjuje, da so Japonci zavzeli pred Port Arturjem ležečo višavo, ki se imenuje »203 metrski grič«. Vzeli so Rusom več 15 centimetrskih in več brzostrelnih topov. Ta grič je velikanskega strateškega pomena.

Gospodarstvo.

— **Mestna hranilnica v Kamniku.** V mesecu novembru 1904 je 162 strank vložilo 40.061 K 05 h, 121 strank vzdignilo 25.318 K 41 h, 7 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 13.300 K. Stanje hranilnih vlog 1.115.597 K 75 h, stanje hipoteknih posojil 864.439 K 55 h. Denarni promet 128.341 K 37 h.

— **Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki.** V mesecu novembru 1904 je 78 strank vložilo 16.166 K 14 h, 69 strank dvignilo 17.509 K 10 h, 4 strankam se je izplačalo posojil 2200 K stanje hranilnih vlog 544.522 K 17 h, stanje posojil 534.631 K 47 h, denarni promet 78.131 K 48 h.

— **Mestna hranilnica v Kranju.** V mesecu novembru 1904 je 401 stranka vložila 93.814 K 36 h, 298 strank dvignilo 82.254 K 42 h, 7 strankam se je izplačalo posojil 23.200 K, stanje hranilnih vlog 3.491.512 K 12 h, stanje posojil 2.023.544 K 30 h, denarni promet 262.447 K 66 h.

— **Mestna hranilnica v Radovljici.** V mesecu novembru 1904 je 244 strank vložilo 91.168 K 27 h, 188 strank vzdignilo 53.024 K 41 h, 15 strankam se je izplačalo posojil 26.200 K, denarni promet 391.453 K 07 h.

Odprto pismo*)

gospodu Francu Kralju, beneficijatu v Šmartnu pri Litiji.

Pri izpraševanju dne 28. novembra t. l. izrazili ste se o nas jako razčlajivo in nesramno. Rekli ste: »Šmartinska dekleta mislijo, da se drugače ne morejo omožiti, ako se preje 2 ali 3 leta ne lajdrajo.«

To je že tako podlo, da si podlejšega misliti ne moremo. Kaj takega izustiti more le npravno pokvarjen človek, ki vse po sebi sodi — razumete? — Iskale bi si drugega zadoščenja, toda bilo bi pod našo častjo, imeti opraviti s takim človekom ki namenoma žali in obrekuje svoje farane. Imenujemo Vas tem potom podlega in nesramnega obrekljivca.

V Šmartnem pri Litiji, dne 29. nov. 1903.

Šmarčanke.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

